Tuzsér Települési Értéktár Bizottság

4623 Tuzsér, Kossuth u. 70

06-45-441-001, 20/4741807

ferenc.klicsu@gmail.com

Sz.-Sz.-B. Megyei Értéktár Bizottság

Nyíregyháza

Hősök tere 5.

4400

Tisztelt Bizottság!

A Bizottságunk 2021. július 27.-én megtartotta soron következő ülését. Ezen az ülésen javaslat hangzott el a helyi értéktárba bekerültek közül, terjesszünk fel néhányat a Megyei Értéktárba is.

Tisztelt Bizottság!

Ezen javaslatból, most egy helyi értéket terjesztünk Önök elé, bízva abban, hogy Önök is olyan értéknek tekintik ezt, mint a mi helyi értéktárunk és közösségünk.

Mellékeljük a megfelelő dokumentumokat, további szíves felhasználásra.

A további sikeres együttműködésben bízva, maradok barátsággal:

Tuzsér, 2021. október 28.

.....

Klicsu Ferenc

elnök

Tuzsér Települési Értéktár Bizottság

Javaslat

„gróf Lónyay Menyhért"

a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Klicsu Ferenc
Tuzsér, 2021. október 27.

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tuzséri Települési Értéktár Bizottság

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Klicsu Ferenc elnök
Levelezési cím: 4623 Tuzsér, Kossuth u. 70.
Telefonszám: 0620/474-1807
E-mail cím: ferenc.klicsu@gmail.com

II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: gróf Lónyay Menyhért

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

□ agrár- és élelmiszergazdaság	□ egészség és életmód	□ épített környezet
□ ipari és műszaki megoldások	X kulturális örökség	□ sport
□ természeti környezet	□ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

□ települési	□ tájegységi	X megyei	□ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Országunkat évszázadokon keresztül vezették olyan családok, kik sokszor háttérbe szorították mindent a Haza felemelkedése, fejlődése, vagy egyszerűen megmentése érdekében.
Számos történelmi család vitt végbe nagy tetteket mind a csatamezőkön, mind politikai síkon, vagy egyházi vonalon. Nem egyszer kerültek szembe egymással is, de a külső veszedelmek mindig veszélyesebbek voltak. Ezen családokat inkább jellemezte a tenni akarás, a tudományok, művészetek pártolása, később pedig az ország szabadságának kivívása, felzárkóztatása a nyugati országokhoz.
Ilyen családok voltak itt a keleti végeken a Rákócziak, Bethlenek, Báthoryak, Perényiek, Vay-ak, Várday-ak, de akár a Lónyay-ak is.
Lónyay Ferenc II.Rákóczi Ferenc fő hadbiztosa volt, míg Lónyay János, Mária Terézia Nemesi Testőrségében szívta magába a kultúrát, melyet a császárnő halálát követően hazatérve Tuzsérra, terjesztett és művelt. Ennek a hatásnak köszönhető a tuzséri Lónyay-kastély megépíttetése, mely magán hordozza a barokk jegyeket, itt a Felső-szabolcsi homokpados Tisza partján. De a család számos politikust, társadalmi szerepvállalót, mecénást adott az országnak, de ezek valami oknál fogva nincsenek annyira a köztudatban.

A család legsikeresebb és legismertebb tagja Lónyay Menyhért, ki a tuzséri (most már) ódon kastély falai között szívta magába a németellenességet, de ugyanakkor itt érintette meg a reformkor szellemisége is.

Nagylónyai és vásárosnaményi gróf Lónyay Menyhértről (1822–1884) már halálakor úgy vélték, nagy idők tanúja és alakítója volt. Valóban, élete egybeesik azzal a szakasszal, amelyet a közvélemény méltán tart politikai, gazdasági és kulturális téren is nemzeti történelmünk egyik csúcsteljesítményt hozó időszakának. Pályája a magyar 19. század négy nagy „rendszerváltozás"-án keresztül vezetett. A reformkor nemzeti (újjá)születésében és öntudatra ébredésében nőtt fel, a forradalom és szabadságharc reményteli lelkesedése és önfeláldozó heroizmusa őt is magával ragadta, kitartott a következetes és öntudatos tűrésben az osztrák önkényuralom és neoabszolutizmus idején, hogy azután az Arany János által antireformkornak tartott dualista rendszer („hasadnak rendületlenül légy híve, oh magyar") konszolidációja és ellentmondásoktól sem mentes gazdasági felvirágzása őt is felőrölje.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Az 1840-es évekre már Budapesten tagja a márciusi ifjaknak, s mint Bereg vármegye országgyűlési képviselője támogatja Széchenyi elképzeléseit.

Ő is utazgat kortársaihoz hasonlóan, s tapasztalatait közkinccsé téve Hazája szolgálatába helyezi magát. 1848-ban részese annak a csoportnak, akik kidolgozzák az áprilisi törvényeket, majd a Szemere-kormány pénzügyi államtitkára lesz.

Ezt követően természetesen ő is száműzetésre ítéli önmagát, ahonnan császári kegyelemet kapva térhet haza, és Tuzsér lesz a kijelölt kényszer lakhelye.

A Bach-korszakot követően kerül vissza a közéletbe. Nevéhez köthető a Tisza szabályozása térségünkben, róla lesz elnevezve a Lónyay-főcsatorna. Később a békés-bánát református egyházmegyei gondnokká választják, tagja lesz a Magyar Tudományos Akadémiának, majd alelnöke.

1867-ben, a kiegyezést követően a politikai ténykedése is folytatódik, s az Andrássy-kormány pénzügyminisztere lesz, sőt közös pénzügyminiszternek is kinevezik. Tevékenyen részt vesz a modern polgári Magyarország gazdasági felvirágoztatásában. Ferenc József királytól ténykedései elismeréseként grófi címet kap 1871. augusztusában.

Pályafutása csúcsa, amikor 1871. november 14 – 1872.december 02. között a Magyar Királyság miniszterelnöke lesz.

Nevéhez köthető még a Nyíregyháza – Ungvár vasútvonal megépíttetése, de jelentős a Magyar Tudományos Akadémiai szerepvállalása is, melynek közel másfél évtizedig elnöke volt. Ugyanúgy, meghatározó jelentőségű, a Dunamelléki Református Egyházmegye fő gondnoki teendőinek ellátása.

gróf Lónyay Menyhért korának nagyformátumú politikusa, közéleti személyisége volt, pénzügyi ténykedésének nyomai a mai pénzügyi gazdaságunkban is jelen van. Közéleti ténykedése sok-sok ezer ember életét könnyítették meg, lásd. a Tisza szabályozása, vagy a vasútvonal megépítését, de említhetjük az önálló magyar állam költségvetésének kidolgozását is.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

1, BERKES Hajnalka – LASZLI Mariann – NAGY Anita – DEÁK Ágnes (2004): Lónyay Menyhért naplója 1860-1861

2, https://rubicon.hu/cikkek/lonyay-menyhert (Rubicon,2018/2)

3, CIEGER András (2008): Lónyay Menyhért

4, DOBY Antal (18..):

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: ---

III.
MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek :

MELLÉKELVE!!

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A fenti fotók forrása: Internet.

Kivonat:

a Tuzséri Települési Értéktár Bizottság 2021.július 27.-én 14.00 - órától megtartott nyilvános üléséről készült jegyzőkönyvéből:

4/2021/(07.27) sz. TTÉB határozata:

A Tuzséri Települési Értéktár Bizottság, a kulturális örökség kategóriában a gróf Lónyay Menyhért személyét, kulturális és szellemi örökségét felvette a Települési Értéktárba.

Felelős: Klicsu Ferenc, elnök

Határidő: Azonnal

Tuzsér, 2021.július 27.

Klicsu Ferenc

elnök

BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET

1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
1453 Budapest, Pf. 33.

Telefon: 06 1 224 6755
E-mail: tti.titkarsag@abtk.hu

Klicsu Ferenc
elnök részére
Tuzsér Települési Értéktár Bizottság
Tuzsér
Kossuth u. 70.
4623

Tisztelt Elnök úr!

Örömmel értesültem, hogy az Önök Települési Értéktár Bizottsága fontosnak tartja értékeinek gondozását, jeles személyeinek felkutatását, szellemi értékeinek ápolását, elősegítve azok jobb megismerését.

Gróf Lónyay Menyhért XIX. századon átívelő élete, személye, munkássága szellemi és épített öröksége nemcsak szűkebb környezetének fejlődését hozta el, de országos szinten is jelentős. A jelenlegi szűkebb „Hazája" neki köszönheti a Felső-Tisza megreguláz ását, a róla elnevezett Lónyay-főcsatorna kialakítását, de a Nyíregyháza–Ungvár vasútvonal megépítését is. Csak ennek a két dolognak a véghezvitele az azóta eltelt időszakokban több százezer ember életét tette jobbá, segítette elő életkörülményeinek javulását. De egyéb ténykedései is, (MTA elnöksége, egyházi szerepvállalása) valamint a 3 legfontosabb és legmagasabb (pénzügyminiszteri, közös pénzügyminiszteri, miniszterelnöki) pozíciója révén nem csak szűkebb környezetét, de országos szinten is szolgálta a Magyar Királyságot, elősegítette annak politikai, gazdasági fejlődését.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Értéktárba történő felterjesztést messzemenően támogatom, már csak a közelgő bicentenáriumi évre tekintettel is.

Budapest, 2021. október 27.

Tisztelettel,

Dr. Cieger András
osztályvezető
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézet